

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 1.Pf.20.074/2023/7/I.

A felperes: felperes, felperes címe

A felperes képviselője: Dr. Dózsa Ernő Ügyvédi Iroda, ügyvéd címe

Az alperes: alperes, alperes címe

Az alperes képviselője: Kálmándy Ügyvédi Iroda, ügyvéd címe

A per tárgya: személyiségi jog megsértése

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 22.P.22.373/2021/28.

í t é l e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatja és megállapítja, hogy az alperes azzal sértette meg a felperes kegyeleti jogát, hogy személyl hamvainak a saját otthonában való elhelyezésével 2021 októberétől akadályozta a felperest a kegyelet gyakorlásában.

A sérelmes helyzet megszüntetése érdekében a feleket arra kötelezi, hogy személyl hamvait 120 napon belül, saját – egyenlő arányban viselt – költségükön a települési köztemetőben helyezték el.

Az alperes által a felperesnek fizetendő sérelemdíj összegét 300.000 (háromszázezer) forintra leszállítja.

Mellőzi az alperes elsőfokú perköltség fizetésére kötelezését. Megállapítja, hogy a felek az elsőfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

Az alperes által az államnak fizetendő kereseti illeték összegét 30.000 (harmincezer) forintra leszállítja azzal, hogy ezt az összeget e határozat meghozatalának napját követő 60. (hatvanadik) napig kell teljesíteni a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak 30.000 (harmincezer) forint kereseti illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára e határozat meghozatalának napjától számított 60 napon belül.

Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket a felek maguk viselik.

Kötelezi a felperest és az alperest, hogy személyenként 40.000 (negyvenezer) forint fellebbezési illetéket fizessenek meg az államnak a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára e határozat meghozatalának napjától számított 60 napon belül.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

- [1] A perben irányadó tényállás szerint a felperes és az alperes néhai személy1 gyermekei.
- [2] Személyl1t a felperes – idős korára és rossz egészségi állapotára tekintettel – 2017. január 13-tól a településen található szeretetszolgálat intézményében helyezte el. személy1 2019. augusztus 21-én a kórházba került és 2019. augusztus 27-én elhunyt.
- [3] Az alperes 2019. szeptember 2-án átvette a néhai halottvizsgálati bizonyítványát a kórháztól. A megbízásából eljáró cég1 Kft. 2019. szeptember 4-én elszállította a néhai holttestét a kórházból, majd az alperes azt a cég2-höz szállíttatta.
- [4] A cég2 2019. szeptember 6-án az alperes megbízásából elhamvasztotta a holttestet. Az alperes e napon átvette a hamvakat tartalmazó urnát.
- [5] Az alperes az urna kiadásáról szóló nyilatkozaton feltüntette, hogy az urna elhelyezésének pontos címe: ingatlan címe, a hamvak településen2, az alperesnél fellelhetők, személy1 eltemetésére nem került sor.
- [6] A felek viszonya hosszú ideje ellenséges, kapcsolatuk elmérgesedett. Sem a hamvasztásról, sem a temetésről nem egyeztettek.
- [7] A felperest kegyeleti jogának gyakorlásában akadályozza, hogy a hamvak az alperes otthonában találhatók. A felperes apjától nem tudott végső búcsút venni, nem tudja nyughelyét látogatni. Ez lelki megterhelést okoz számára.
- [8] A felperes 2020. november 7-én levelet írt az alperesnek és felszólította a hamvak kiadására. Az alperes a levelet nem kapta meg.
- [9] A felperes keresetében annak a megállapítását kérte, hogy az alperes azzal a magatartással, hogy 2019. szeptember 2-án a kórházban átvette a néhai halottvizsgálati bizonyítványát; majd ezt követően az ő értesítése és beleegyezése nélkül egy temetkezési vállalkozást megbízott a néhai testének az elszállításával és elhamvasztásával; a néhai végakarata és az ő kifejezett tiltakozása ellenére a néhai testét elhamvasztotta és a hamvakat magával vitte; a test elhamvasztását követően sem a temetésről, sem a búcsúztatásról, illetve a hamvak fellelhetőségi helyéről nem tájékoztatta, és ezzel elzárta a néhai méltóságteljes búcsúztatásától és kegyeleti joga gyakorlásától, megsértette a kegyeleti joghoz, valamint a lelki egészséghez való jogát. A sérelmes helyzet megszüntetése iránti keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest elsődlegesen a néhai hamvainak részére történő kiadására, másodlagosan – a néhai végakaratainak megfelelően – a települési temetőben történő eltemetetésére és biztosítsa számára a nyughely szabad látogatását és kegyeleti jogának zavartalan gyakorlását. Kérte, hogy a bíróság tiltsa el az alperest a további jogsértéstől, továbbá kötelezze 1.000.000 forint sérelemdíj megfizetésére.
- [10] Érvényesíteni kívánt jogként hivatkozott a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. §-ára, a 2:43. § a) pontjára, a 2:50. § (1) bekezdésére, a 2:51. § (1) bekezdés a) pontjára, a 2:51. § (1) bekezdés b) és d) pontjaira, valamint 2:52. § (1)-(3) bekezdéseire.
- [11] Első személyiségi jogot sértő magatartásként a néhai halottvizsgálati bizonyítványának átvételét jelölte meg. Előadta, hogy a boncolást követően az alperes őt megelőzve érkezett a kórházba és jogosultságának igazolása nélkül átvette a halottvizsgálati bizonyítványt, azt nem bocsátotta rendelkezésére, annak tartalmáról nem tájékoztatta őt. Hangsúlyozta, hogy a halottvizsgálati bizonyítvány a temetés szervezésének elengedhetetlen kelléke, annak hiányában néhai holttestének helyéről nem tudott érdemi információt szerezni.
- [12] Második személyiségi jogot sértő magatartásként a néhai holttestének elszállíttatását és elhamvasztását, valamint a hamvak elvitelét jelölte meg. Kifejtette, hogy a

cég1 Kft.-nél tiltakozott a hamvasztás ellen, azonban az alperes egy másik temetkezési vállalkozást, a cég2-t bízott meg a hamvasztással. Állította, hogy a néhai akarata a temetéssel kapcsolatban az volt, hogy a temetésről a felperes intézkedjen, továbbá testét hamvasztás nélkül, a települési temetőben helyezték el.

[13] Harmadik személyiségi jogot sértő magatartásként azt jelölte meg, hogy az alperes a temetés, a búcsúztatás, illetve a hamvak fellelhetőségi helyéről nem tájékoztatta őt, és ezzel elzárta az elhunyt méltóságteljes búcsúztatásától és kegyeleti joga gyakorlásától.

[14] A Ptk. 2:50. § (1) bekezdésére és 8:1. § (1) bekezdésére hivatkozással állította, hogy ő a kegyeleti jog jogosultja. A temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Temetkezési tv.) 1. § (1)-(2) bekezdésére, a 19. § (2)-(4) bekezdésére, továbbá a 20. § (1) bekezdés *a)-d)* pontjára hivatkozással azt adta elő, hogy az alperessel kötelesek voltak a néhai életében tett rendelkezéseit figyelembe venni. Aszerint ő volt jogosult és köteles a temetkezésről gondoskodni, továbbá a néhai hamvasztás nélkül, a települési temetőben kívánt temetkezni. Az alperest együttműködési kötelezettség terhelte, amely alapján a temetéssel kapcsolatos döntésben való részvételt biztosítania kellett volna számára, továbbá mivel közöttük az eltemetés módja tekintetében nem volt megegyezés, a temetés csak elhamvasztás nélkül történhetett volna. A kegyeleti jog több jogosultja közül egyik sem tehet olyan intézkedést, amely sérti a halott emlékét, a néhai akarátát, illetve a kegyeleti jog többi jogosultjának jogait és méltánylást érdemlő érdekeit. Állította, hogy az alperes tájékoztatásának hiányában nem tudta kegyeletét leróni, gyászát nem volt képes a társadalmilag megszokott módon megélni, emiatt kegyeleti joga sérült.

[15] Kifejtette, hogy a bírói gyakorlat a lelki egészség megsértését is a Ptk. 2:43. § *a)* pontja szerinti egészséghez való jog körében értékeli. Köztudomású tényként kérte figyelembe venni, hogy az érintett lelki egészségét sérti, ha nem tud apjától a társadalmilag is elfogadott és elvárt módon végső búcsút venni.

[16] A jogsértéstől való eltiltás és a sérelmes helyzet megszüntetése iránti keresettel összefüggésben kiemelte, hogy amennyiben – a hamvak kiadása vagy az eltemetetésre kötelezés hiányában – a kegyeleti jog gyakorlásának biztosítására kötelezné a bíróság az alperest, úgy az a megromlott viszony miatt nem volna a jövőben biztosítható.

[17] A sérelemdíj összegszerűsége vonatkozásában a jogsérelem kiemelt súlyára hivatkozott, mivel az alperes megvonta tőle a néhai eltemetéséről történő gondoskodás jogát, továbbá elesett annak a lehetőségétől, hogy a kegyeletét az elhunyttal szemben lerója. A jogsértés időtartama és a felróhatóság körében kérte értékelni, hogy az alperes megkeresésre sem adott tájékoztatást a hamvak hollétéről, továbbá az apjukkal kapcsolatos döntései szándékosak és tudatosak voltak.

[18] Vitatta, hogy a néhai halála és az első igényérvényesítés között eltelt időtartamra tekintettel késedelem lenne a terhére róható, álláspontja szerint az alperes zárkózott el a tájékoztatásától. Az alperes a néhai temetéssel kapcsolatos rendelkezéséről önhibájára visszavezethető okból nem tudott, saját felróható magatartására előnyök szerzése végett ezért nem hivatkozhatott. Állította, hogy az alperes a hamvasztás elleni tiltakozásáról tudomást szerzett. Az alperes nem tett vitató nyilatkozatot a hamvak elszállítása és a tájékoztatás elmaradása vonatkozásában.

[19] Perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: Ükr.) 2. § (2) bekezdés alapján azzal, hogy a jogi képviselője általános forgalmi adó fizetésére köteles.

[20] Az alperes írásbeli ellenkérelmében a keresetet jogalapjában és összegszerűségében is vitatta, annak elutasítását kérte.

[21] Az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény 61. § (6) bekezdése, valamint a halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról szóló 351/2013. (X. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 42. § (1) bekezdése alapján állította, hogy a halottvizsgálati bizonyítvány átvételére jogosult volt. A Korm. rendelet 36. § (1) bekezdés, valamint 37. § (1) és (2) bekezdésének rendelkezéseiből következően a temetkezési szolgáltatót jogosult volt igénybe venni. A Korm. rendelet 42. § (7) bekezdése értelmében a halottvizsgálati bizonyítvány kézhezvételétől számított nyolc napon belül gondoskodnia kellett az elhunyt testének elszállításáról. Az elhamvasztás vonatkozásában a Temetkezési tv. 19. § (3) bekezdésére hivatkozással azt állította, hogy a néhai nem rendelkezett számára megismerhető módon a temetésének kívánt helyéről és módjáról.

[22] A Temetkezési tv. 20. § (1) bekezdés *d)* pontja alapján – mint a néhai közeli hozzátartozója – köteles volt az apját eltemettetni. Álláspontja szerint a Temetkezési tv. 19. § (4) bekezdése értelmében a megegyezés hiányának bizonyítására a kölcsönös és a másik fél által is megismerhető nyilatkozat alkalmas, azonban a felperes még tényállítást sem tett arról, hogy milyen módon közölte vele, hogy ellenzi a hamvasztást.

[23] Megítélése szerint az ügy eldöntésénél jelentőséget kell tulajdonítani annak, hogy az elhunyt halála és a felperes első igényérvényesítése, valamint a keresetlevél előterjesztése között hosszú idő telt el, holott a felperessel az elhunyt halála után is találkoztak, így a felperes nem volt akadályozott a keresettel érintett tények felderítésében.

[24] A jogsértéstől való eltiltás és a sérelmes helyzet megszüntetése iránti keresettel összefüggésben kifejtette, hogy a hamvak temetőn kívüli elhelyezése önmagában nem jogellenes magatartás. A felperes nem fejtette ki, miként gyakorolná kegyeleti jogait az ő kegyeleti jogának tiszteletben tartása mellett. Hangsúlyozta, hogy az elhunytat településhez semmilyen kapcsolat nem kötötte, és a településen² történő eltemetése mellett érvelt. Utalt arra is, hogy az ítélet keresetben kért módon való végrehajtása nehézségekbe ütközik. A kegyeleti jogok versengése miatt relevánsnak tartotta annak a vizsgálatát, hogy a kegyeleti jog egyes jogosultjai mennyire szoros családi kapcsolatban álltak az elhunyttal.

[25] Kérte a felperes perköltség fizetésére kötelezését az Ükr. 3. § (2) bekezdése alapján azzal, hogy a jogi képviselője nem áfafizetésre kötelezett adóalany.

[26] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes azzal, hogy a felperessel való megegyezés hiányában a felperes és az alperes édesapja, személyl testét – 2019. augusztus 27. napján bekövetkezett halálát követően – elhamvasztotta, az elhunyt temetéséről nem gondoskodott, ezzel elzárta a felperest a kegyeleti joga gyakorlásától, megsértette a felperes kegyeleti jogát. Kötelezte az alperest, hogy személyl hamvainak a települési temetőben történő illő eltemetéséről 60 napon belül – saját költségén – gondoskodjon. Kötelezte továbbá az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.000.000 forintot.

[27] Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[28] Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 850.900 forint perköltséget, valamint az államnak az állami adó- és vámhatóság felhívásában megjelölt módon és számlára 60.000 forint kereseti illetéket.

[29] Ítéletének indokolásában az alkalmazott jogszabályok körében utalt a Ptk. 1:4. § (1) bekezdésében, a 2:43. § *a)* pontjában, a 2:50. § (1) bekezdésében, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 266. § (1) bekezdésében, a 276. § (5) bekezdésében, a 342. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésekre. Idézte a halottvizsgálatról és a Korm.rendelet 36. § (1) bekezdésében, a 37. § (1) bekezdésében, a 42. § (1) bekezdésében, a Temetkezési tv. 1. § (2) bekezdésében, a 19. § (1)-

(4) bekezdésében, a 20. § (1) bekezdés *d)* pontjában, a 21. § (1) bekezdésében, a (2) bekezdés *b)* pontjában és a (4) bekezdésében foglaltakat.

[30] Abból a nem vitatottnak értékelt tényből indult ki, hogy a felperes és az alperes testvérek, az elhunyt gyermekei, ezért közeli hozzátartozónak minősülnek. Bár az alperes személyesen úgy nyilatkozott, hogy a „felperes maga nyilatkozta azt, hogy a néhai nem is volt az édesapja” (19. számú jegyzőkönyv 12. oldal), azonban – jogi képviselője útján – sem az írásbeli ellenkérelmében, sem viszontválaszában, sem egyéb perfelvételi nyilatkozatában nem vitatta, hogy a felperes személyl gyermeke.

[31] Valónak fogadta el a néhai halálának körülményeivel és a halottvizsgálati bizonyítvány alperes általi átvételével kapcsolatos tényeket, valamint azt, hogy az alperes megbízása szerint a cég1 Kft. elszállította, a cég2 pedig elhamvasztotta a holttestet.

[32] A felek közeli hozzátartozói mivoltuk alapján [Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 1. pontja] azonos rangsorban temetésre kötelezett személyek.

[33] Megállapította, hogy az alperes – mint temetésre kötelezett személy – a halottvizsgálati bizonyítvány átvételére a Korm. rendelet 42. § (1) bekezdése, a holttest elszállítási helyére vonatkozó nyilatkozat megtételére a Korm. rendelet 37. § (1) bekezdése értelmében jogosult volt, így a keresetben megjelölt magatartásával nem sértette meg a felperes kegyeleti és lelki egészséghez való jogát.

[34] A holttest elhamvasztása tekintetében azt vizsgálta, hogy az elhunynak volt-e az életében tett, az eltemetés módjára és helyére vonatkozó rendelkezése.

[35] Tanúként hallgatta meg tanúlt, a szeretetszolgálat alkalmazottját, aki azt adta elő, hogy a néhaival – mint általában minden elláttal – elbeszélgettek a majdani temetésről, amely során a néhai úgy nyilatkozott, hogy hagyományos, azaz koporsós temetést szeretne.

[36] Az elsőfokú bíróság szerint a néhai temetéssel kapcsolatos általános jellegű akaratnyilvánítása önmagában nem merítette ki a jogszabályban meghatározott rendelkezés fogalmi körét. Bár tanúl tanú úgy nyilatkozott, hogy a néhai otthonba történő felvételekor erre vonatkozóan írásban nyilatkozatot tett, ez az irat a perben nem állt rendelkezésre.

[37] Figyelembe vette, hogy felek egyező nyilatkozata szerint a hamvasztás tekintetében nem volt közöttük megegyezés, arról az alperes egymaga döntött, a felperes nyilatkoztatása nélkül. Mivel a felperes és az alperes a törvény erejénél fogva eltemetésre kötelezett volt, ezért az elhamvasztás kizártságához a felperes megegyezésre vonatkozó jognyilatkozatának a hiánya önmagában elegendő. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes azzal a magatartásával, hogy a felperessel való megegyezés hiányában a holttestet elhamvasztatta, megsértette a felperes kegyeleti jogát.

[38] A hamvakat tartalmazó urna elvitelére a Temetkezési tv. 21. § (2) bekezdése szerint az eltemetésre köteles személy jogosult, ezért önmagában e magatartás nem vezetett a felperes kegyeleti és lelki egészséghez való jogának a megsértéséhez.

[39] Az ítélezési gyakorlatot idézve értelmezte a kegyeleti jog – mint a túlélőket megillető személyiségi jog – tartalmát. Eszerint a kegyeleti jog magában foglalja azt a jogot, hogy a túlélő az elhunyt emléke iránt érzett tiszteletét, szeretetét tárgyiasult formában is kifejezhesse. Ebből következően a kegyeleti jog megsértését nem csupán a halott emlékének a megsértése jelentheti, hanem az olyan magatartás is, amely a jogosultat az elhunyt iránti kegyelete kifejezésében gátolja, kegyeleti érzésének kinyilvánításában akadályozza vagy korlátozza (PJD2017.1).

[40] Az illő eltemetésnek nem feltétele a kegyeleti jog jogosultjainak harmonikus kapcsolata. A halott emlékének megóvásában és a hozzátartozóknak a halál miatti gyászában a temetésnek meghatározó jelentősége van. A temetés gyászban betöltött szerepe nem

kizárólag a szertartás külső jegyeiben fogható meg, hanem a temetés időpontja is releváns, mivel a síremlék hiánya alapjaiban nehezíti el a gyász kifejezésének és az elhunyt iránti kegyelet kifejezésének lehetőségét.

[41] A felek eltemetésre kötelezettek voltak és együttműködési kötelezettség [Temetkezési tv. 1. § (2) bekezdés] terhelte őket, azonban a hamvakat tartalmazó urna birtokában az alperes volt, így neki volt lehetősége a temetés és búcsúztató megszervezésére. Az elsőfokú bíróság a temetés és búcsúztatás két éven túli elmaradását olyan magatartásként ítélte meg, mely alkalmas volt a felperes kegyeleti érzései kinyilvánításának akadályozására.

[42] A temetésre és búcsúztatásra nem került sor, ezért az alperest az ezzel összefüggő tájékoztatási kötelezettség sem terhelte. Ebből következően e magatartás nem sértette a felperes kegyeleti és lelki egészséghez való jogát. Az alperes a Temetkezési tv. 21. § (2) bekezdés b) pontja és (4) bekezdése szerinti nyilatkozatot magában foglaló okiratot rendelkezésre bocsátotta (15/A/1. sorszámú okirat), amelynek tartalma alapján kétséget kizáróan megállapítható volt a hamvak fellelhetőségének helye. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes e nyilatkozat megtételével a tájékoztatási kötelezettségének eleget tett, ezért e körben személyiségi jogot sértő magatartás nem volt azonosítható.

[43] Az alperes részéről sérelmezett magatartások nem sértették meg a felperes lelki egészséghez való jogát. Az ítélkezési gyakorlat szerint a kegyeleti jog sérelme mellett – külön személyiségi jogként – a lelki egészséghez való jog sérelme akkor állapítható meg, ha felmerül az előbbi jog sérelmén túlmutató pszichés hátrány vagy érzelmi veszteség (BH2020. 3.68.). Ilyen pszichés hátrány nem volt megállapítható.

[44] Megítélése szerint a sérelmes helyzet megszüntetésének és egyben a jövőbeli kegyeleti jogsértések megelőzésének egyetlen módja az alperes kötelezése a néhai eltemettetésére. A néhai hamvai az alperes birtokában vannak, így kizárólag ő van abban a helyzetben, hogy a hamvak eltemetéséről gondoskodjon.

[45] Az ítélet végrehajthatóságához a temetés helyét is meghatározta. E körben úgy foglalt állást, hogy mivel a néhai utolsó éveit településen töltötte, a halálakor ehhez a városhoz fűzte szorosabb kapcsolat.

[46] Mivel a néhai eltemetésével a kegyeleti jog megsértésének ismétlődésétől nem kell tartani, indokolatlannak ítélte az alperes további jogsértéstől való eltiltását.

[47] Az elsőfokú bíróság a sérelemdíj összegének meghatározása körében elsőként a jogsértés súlyát értékelte. Azt növelő szempontként vette figyelembe, hogy a hamvasztás nem helyreállítható jogsérelmet jelentett, mivel a koporsós temetés lehetősége már nem adott. Szintén a személyiségi jogsértés jelentős súlyát támasztotta alá a jogsértés időtartama és folyamatos jellege, figyelemmel arra, hogy az alperes a hamvakat tartalmazó urnát 2019. szeptember 6-án átvette és azóta nem intézkedett a hamvak eltemetéséről.

[48] A felróhatóság mértéke körében azt vizsgálta, hogy az alperes magatartása milyen mértékben tért el az adott helyzetben általában elvárható magatartástól [Ptk. 1:4. § (1) bekezdés]. Ennek körében figyelembe vette, hogy az alperes tudott arról, hogy a felperes is kegyeleti jogosult, ezért az illő eltemettetéssel kapcsolatos passzivitása szándékos magatartásnak minősült.

[49] Végkövetkeztetése szerint a sérelemdíjat az alapozta meg, hogy az alperes a felperes kegyeleti jogát nem tartotta tiszteletben, a felperessel történő megegyezés és felperes kifejezett beleegyezése hiányában a néhait – kizárólag saját döntése folytán – elhamvasztatta és a felperest a mai napig elzárja attól, hogy apja hamvait látogassa, kegyeleti jogát gyakorolja. A felek rossz viszonyára tekintettel nem várható el a felperestől, hogy kegyeleti jogát az alperes otthonában gyakorolja.

[50] Köztudomású tényként értékelte, hogy a közeli hozzátartozó elvesztésén túl az eltemettetés nem megfelelő módja, illetve a kegyeleti jog kifejezésének akadályozottsága súlyos lelki megterhelést idéz elő, amelyet a felperes esetében saját személyes előadása és tanú7 tanúvallomása támasztott alá.

[51] A sérelemdíj összegszerűségének meghatározásakor értékelendő körülmények – a felperes igényérvényesítési késedelme esetén is – megalapozzák a felperes által meghatározott sérelemdíj összegszerűségét. Egyebekben a felperes 2020. november 7-én felszólító levelet küldött az alperesnek, így – a gyászfolyamat személyenként eltérő időtartamára is tekintettel – az igényérvényesítés késedelmére nem tudott következtetni.

[52] Mellőzte a jogvita megítélése szempontjából általa sürgősnek tartott bizonyítás lefolytatását, tanú3, tanú4, tanú5 és tanú6 tanúként meghallgatását.

[53] A perköltség viseléséről a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján rendelkezett, az alperest a felperes részére az Ükr. 2. § (1) bekezdés a) és b) pontja alapján – a felperes által felszámítottakkal egyezően – kötelezte.

[54] Az elsőfokú ítélet ellen az alperes fellebbezett. Jogorvoslati kérelmében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását, valamint a felperes perköltségben marasztalását kérte.

[55] A Pp. 369. §. (3) bekezdés a) pontjára alapítottnan kérte az elsőfokú ítélet tényállásának kiegészítését.

[56] Az ügy eldöntése szempontjából lényeges tény ugyanis, hogy a 2020. november 7-én kelt levelet, amelyben a felperes személyl hamvainak kiadására szólította fel, nem kapta meg. A levél tartalmát a keresetlevél mellékleteként csatolt másolatból ismerte meg, a felperes által állított jogsértésről a keresetlevélből értesült. A haláleset és az ügyvédi felszólítás megírása, illetve a keresetlevél benyújtása között jelentős idő telt el. A levél tartalmából megállapítható, hogy a felperes nem kérte az együttműködését személyl eltemettetésében. A levél szerint a felperes és jogi képviselője kívánt gondoskodni (a szöveg: „gondoskodhassunk”) személyl eltemettetéséről.

[57] A felperes személyl halála után két hónappal, 2019. november 4-én találkozott az alperessel a települési Járásbíróságon, ahol az 5.B.37/2018. számú ügyben mindketten vádlottként jelentek meg. A felperessel a hagyatéki eljárásban is találkoztak, a felperes azonban egyik esetben sem kezdeményezett megbeszélést vele a temetéssel kapcsolatban.

[58] Az alperes hiányosnak tartotta az ítéletben megállapított tényállást azért is, mert a felek egyes, jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozatait nem tartalmazza. Az alperes tekintetében azt, hogy a felperes megkeresését várja és kész együttműködni személyl eltemettetésében. A felperes vonatkozásában pedig azt, hogy vele soha nem volt jóban és évekkel korábban beszéltek utoljára.

[59] Előadása szerint a Veszprémi Járásbíróság 20.444/2017. számú ügyének iratai között szereplő e-mail üzenetben a felperes azt a tényt állította, hogy személyl nem az apja. Kérte ennek, mint a felek egyező nyilatkozatának az ítélezés alapjául elfogadását a Pp. 266. § (1) bekezdése alapján. Már az ellenkérelméhez csatolta a felperes férje által a felperes anyjának írt e-mail üzenetet, amely ugyanezt a tényt állítja. Tévesen szerepel az ítéletben, hogy erre csak a 19. sorszámu jegyzőkönyvbe foglaltan hivatkozott.

[60] Az alperes a fellebbezésben megjelölt, a Pp. 369. § (3) bekezdés b) pontja alapján kért bizonyítás kiegészítésére vonatkozó indítványát – arra vonatkozóan, hogy a felperes nem személyl gyermeke – a másodfokú tárgyaláson visszavonta.

[61] A per felfüggesztését azért kérte, mert a települési Rendőrkapitányság előtt a felperessel szemben a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy

fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetett csalás büntettének megalapozott gyanúja miatt van folyamatban büntetőeljárás, amelyben a felperest gyanúsítottként hallgatták ki. Az ügy sértettje személy1 volt, halálát követően a sértett jogait ő gyakorolja (13040/731/2020. bü. szám). A jelen pert az örökhagyó halálát követően indította a felperes, olyan időpontban, amikor a vele szemben folytatott büntetőeljárás már folyamatban volt, annak tényéről tudomással rendelkezett.

[62] Állította, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Temetkezési tv. 1. § (2) és (3) bekezdésében, a 19. § (1)–(4) bekezdésében, a 20. § (1) bekezdés *d)* pontjában, valamint a Ptk. 8:1. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket. Apja eltemettetéséről köteles volt gondoskodni. A kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően a felek rendeltetésszerűen önállóan is gyakorolhatják kegyeleti jogukat, alapvetően azonban együttműködésre kötelesek.

[63] Hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.268/2015/12/II. számú ítéletében foglalt jogértelmezésre, amely szerint az érintetten kívüli, többi eltemettető irányában fennálló kötelezettség csak akkor értelmezhető, ha van más olyan személy is, aki él az eltemettetésre vonatkozó joggal.

[64] Érvelése szerint a perbeli esetben az elhunyt holttestével történő rendelkezésre nyitva álló időben számára nem volt felismerhető a felperes szándéka.

[65] Téves jogértelmezéssel következtetett az elsőfokú bíróság arra, hogy a halottvizsgálati bizonyítvány birtokában meg kellett volna keresnie a felperest és csak vele együttműködve rendelkezhetett volna az elhamvasztásról. Ez a felek rossz viszonya miatt életszerűtlen.

[66] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság indokolatlanul nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy személy1 halála és a halottvizsgálati bizonyítvány átvétele között hat nap telt el, és a halottvizsgálati bizonyítvány kiállítására ezután két nappal került sor. személy1 2019. augusztus 21-én került kórházba, a kórházba szállítása és elhalálozása közötti időben a felperes külföldön nyaralt. A kórház 2019. augusztus 28-án értesítette a felperest és az Idősek Otthonát a halálról. A kórháznak kötelessége volt az elhunyt hozzátartozójának értesítése, ez a személy pedig tanú nyilatkozata szerint a felperes volt. A felperes halálesetről való tudomásszerzése megelőzte a halottvizsgálati bizonyítvány általa történő átvételét. A terhére rótt mulasztást – az együttműködési kötelezettség megsértését – megelőzte a felperes mulasztása, mely szerint nem tájékoztatta őt arról, hogy személy1 meghalt. A felperes az idősek otthonában 2019 szeptemberében tartott megemlékezésre sem hívta meg, a keresetlevél benyújtásáig terjedő időben nem hozta tudomására a temetéssel kapcsolatos elvárásait.

[67] A személyiség jog megsértése és az ehhez kapcsolódó sérelemdíj fizetési kötelezettség nem objektív, hanem felróhatóságtól függő felelősségen alapul. Alkalmazásának feltétele a felróhatóság mellett a jogellenesség.

[68] Állította, hogy a temetkezési vállalkozóknak küldött e-mail üzenet, a velük folytatott beszélgetés tartalma számára nem volt megismerhető. Nem bizonyított tény, hogy a felperes a 2019. szeptember 4-én kelt, a cég1 Kft. által átvett nyilatkozatot a 2019. szeptember 6-án megtörtént hamvasztást megelőzően megismerte. A temetkezési vállalkozók perben beszerzett nyilatkozatai nem bizonyítják azt sem, hogy bármely harmadik személy útján tudomást szerzett a felperes tiltakozásáról.

[69] A felperes a cég2-nél eljárva nyilvánvalóan tudomást szerzett arról, hogy személy1t elhamvasztották. A temetési dokumentációból megismerhette, hogy a hamvakat hova szállítják. Az alperes az urnát kegyeleti igényeknek megfelelő körülmények között tárolja és nem zárta el a felperest a kegyeleti jogok gyakorlásától sem. A felróható és jogellenes magatartásnak az a feltétele, hogy megismerhetővé váljon számára, hogy a másik

fél ezt a jogát gyakorolni kívánja. Az a tény, hogy a felperes ezt követően több mint két évig nem vette fel vele a kapcsolatot, a hamvak nála történő elhelyezése ellen nem tiltakozott, azt juttatta kifejezésre, hogy személyi végső nyughelyre történő elhelyezésében nem kíván részt venni.

[70] Érvelése szerint a jogsértés tényét és annak jogkövetkezményeit az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg. Az elsőfokú bíróság hat kereseti kérelmet elutasított. A sérelemdíj erre, valamint arra tekintettel, hogy a felperes az igény érvényesítésével késlekedett és vele nem működött együtt, megalapozatlan, egyebekben pedig eltúlzott.

[71] Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet az eltemetésre kötelező részében végrehajthatatlan. Abból ugyanis nem állapítható meg, hogy a temetést milyen módon, milyen költségviseléssel, személyi és tárgyi feltételekkel kell végrehajtani.

[72] A temetéshez és a kegyeleti jog gyakorlásához szükséges feltételek nem biztosíthatók határidő nélkül. A sírhely vagy az urnahely megváltása határozott időre szól. település Város Önkormányzata Polgármesterének a temetőkről és a temetkezési tevékenységről szóló 14/2020. (IV. 29.) rendelete 7. § (1) bekezdésében, a 11. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjaiban, továbbá a (2) és (3) bekezdésében foglaltakra hivatkozással azt hangsúlyozta, hogy a temetés általa történő megrendelésével ő lesz a sírhely felett rendelkező jogosult személy.

[73] Az elsőfokú ítélet megállapításával szemben a felperes nem vesztette el azt a lehetőséget, személyitől méltó módon búcsúzzon el. Az elsőfokú bíróság azonban – a felperes vélhető szándékával szemben – teljesen az alperes belátására bízta, hogy az ítélet jogerőre emelkedésétől számított hatvan napon belül településen melyik temetőben, milyen módon, mikor, milyen külsőségek mellett, egyházi vagy polgári szertartással temesse el apját. Az ítéletben megjelenített döntés nem biztosítja a feleket azonos módon megillető kegyeleti jog gyakorlásának feltételeit.

[74] A Kúria Pfv.21.644/2015/8. számú határozatára hivatkozással azzal érvelt, hogy a sérelmes helyzet megszüntetésére az adott esetben az elhunyt maradványainak közös költségen, köztemetőben való elhelyezésével kerülhetne sor a felek jogait biztosító módon.

[75] Az alperes kirívóan okszerűtlennek és megalapozatlannak tartotta a felperes teljes pernyertességének megállapítását. Az elsőfokú bíróság a felperes hat kereseti kérelmét elutasította. A megítélt perköltség – amely a sérelemdíj összegének 85%-a – irreálisan eltúlzott, amelyet az elsőfokú ítélet esetleges helybenhagyása esetén is mérsékelni kell.

[76] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben marasztalását indítványozta.

[77] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete érdemben helyes, az az anyagi jogszabályoknak teljes mértékben megfelel. Az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta és az azokból nyert peradatokat (egyenként és összegükben is) megfelelően értékelve, megalapozott döntést hozott. Az elsőfokú eljárásban eljárásjogi szabálysértés sem történt.

[78] Azzal érvelt, hogy a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 369. § (3) bekezdés a) pontjára történő fellebbezési hivatkozás esetén az elsőfokú ítélet anyagi jogi megfelelőségének vizsgálata során bírálhatja felül az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást, az elsőfokú bíróságnak az elfogadott tényállásból levont jogi következtetést, valamint az elsőfokú bíróság anyagi jogi mérlegelési jogkörében hozott döntést, azonban a tényállást csak akkor módosíthatja és egészítheti ki, ha a bizonyítás eredményét okszerűtlennek minősíti.

[79] A következetes bírói gyakorlat szerint a Pp. 279. § (1) bekezdése szerinti mérlegelés akkor okszerűtlen, ha az elsőfokú bíróság az adott bizonyítékok alapján nem

juthatott volna az általa elfogadott következtetésre, vagyis a tényállás megállapítása során logikai hibát vétett. Azt azonban az alperes sem állította, hogy az elsőfokú bíróság bizonyításának eredménye okszerűtlen lenne, az elsőfokú bíróság logikai hibát vétett volna.

[80] Következtes a bírói gyakorlat továbbá, hogy ha a beszerzett bizonyítékok értékelésének eredményeként a logika szabályai szerint nem kizárt az adott tényállás megállapítása, a másodfokú bíróság a tényállást akkor sem bírálhatja felül, ha ő maga egyébként a bizonyítékok mérlegelése alapján más ténybeli következtetésre jutott volna. A tényállás kiegészítésének nincs helye, az egyebekben szükségtelen is.

[81] Valótlanul és rosszhiszeműen állította az alperes a fellebbezésében, hogy a települési Járásbíróság 12.P.20.325/2022. szám alatt folyamatban lévő perben beszerzett (veszprémi járásbírói) iratanyag áttanulmányozását – az elsőfokú ítélet meghozatalát – követően akadt rá egy számára korábban ismeretlen e-mail üzenetre.

[82] Az alperes által hivatkozott elektronikus levelet nem ő küldte, azt az alperes jogi képviselője 2017. szeptember 19-én elektronikus úton csatolta a Veszprémi Járásbíróságon.

[83] Állította, hogy személyl vérszerinti gyermeke. Az apaság vélelmének megdöntése iránti perben hozott ítélet és beszerzett szakértői vélemény egyértelműen megállapította, hogy a biológiai apja személyl.

[84] A Pp. 373. § rendelkezéséből következően nincs helye ellenkérelem-változtatásnak és utólagos bizonyításnak sem, hiszen az alperes által állított új tény nem az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztését követően jutott a tudomására, nem is akkor keletkezett és az alperesre nézve ezen irat kedvezőbb ítéletet sem eredményezett volna. Az alperes az iratot az elsőfokú eljárásban sem csatolta, bár az elsőfokú eljárásban rendelkezésére állt.

[85] Állította, hogy a keresetlevél benyújtását megelőzően megpróbálta felvenni a kapcsolatot az alperessel, arra azonban az alperesnek felróható okból nem volt lehetősége. Az eltemettetésre vonatkozó jogát az alperes számára felismerhető módon gyakorolni kívánta, az alperes tudott a hamvasztás elleni tiltakozásáról és kifejezetten megtiltotta a vállalkozásoknak, hogy őt tájékoztassák. A halottvizsgálati bizonyítvány hiányában pedig semmilyen intézkedésre nem volt jogosult, iratokat sem adtak át részére.

[86] Valótlan állítás, hogy a felek nem keresték egymással a kapcsolatot, a néhai haláláról nem értesítette alperest, vele nem vette fel a kapcsolatot. Megpróbálta telefonon tájékoztatni az alperest több alkalommal is, azonban az alperes nem vette fel a telefont és vissza sem hívta őt.

[87] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a Ptk. rendelkezéseit helyesen értelmezve és alkalmazva állapította meg a sérelemdíj összegét és e körben helyesen és megalapozottan értékelte a jogsértés súlyát, annak ismétlődő jellegét, a felróhatóság mértékét és a jogsértésnek felperesre és környezetére gyakorolt hatását.

[88] Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a sérelemdíj iránti kereseti kérelme volt teljes egészében alapos és e körben lett pernyertes, erre tekintettel került sor a perköltsége jogszabályoknak megfelelő megállapítására is.

[89] Az alperes fellebbezése részben alapos.

[90] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján tárgyaláson bírálta el. A felülbírálat során a Pp. 380. §-ban megjelölt, az elsőfokú ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére okot adó körülményt nem észlelt, mindezek alapján – az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányuló fellebbezési kérelemre tekintettel – a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján az ügy érdemében döntött. Felülbírálati jogkörét a Pp. 370. § (1) bekezdésének megfelelően a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között gyakorolta.

[91] Fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett az elsőfokú ítéletnek az (lelki) egészséghez való jog megsértésére alapított keresetet elutasító rendelkezése, továbbá a kegyeleti jognak a halottvizsgálati bizonyítvány átvételére, a holttest elszállítási helyére vonatkozó nyilatkozat megtételére, a hamvakat tartalmazó urna elvitelére, a néhai temetésével, búcsúztatásával, a hamvak helyével összefüggő tájékoztatás elmaradására alapított megsértése megállapítására irányuló keresetet elutasító rendelkezése. A fellebbezés alapján a felülbírálat arra terjedt ki, hogy az alperes megsértette-e a felperes kegyeleti jogát az elhunyt elhamvasztásával és az eltemetetés elmulasztásával.

[92] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel érintett körben az irányadó anyagi jognak részben nem felel meg, a megállapított tényekből az elsőfokú bíróságtól részben eltérő jogi következtetés vonható le. Erre tekintettel az elsőfokú ítéletet a Pp. 383. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően részben megváltoztatta.

[93] Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, annak a felperes által kért tartalommal történő kiegészítése nem volt szükséges. A tényállás tartalmazza a releváns jogi következtetések levonásához szükséges tényeket. A bizonyítékokat azonban az elsőfokú bíróság némileg okszerűtlenül értékelte, így szükséges a tényállás részbeni módosítása.

[94] A perben rendelkezésre álló bizonyítékok alapján tényként állapítható meg, hogy nem csak az alperes nem lépett kapcsolatba a felperessel, hanem a felek kölcsönösen nem keresték egymást a temetéssel kapcsolatban, a temetés helyét és módját illetően nem egyeztettek. A felperes kegyeleti jogának gyakorlásában 2021 októberétől akadályozott. A felperes jogi képviselője által írt, a hamvak kiadására felszólító, 2020. november 7-én kelt levelet az alperes nem kapta meg. A felperes ezzel azonos tartalmú, 2021 novemberében az alperesnek írt levelét a posta 2021. november 28-án „nem kereste” jelzéssel küldte vissza a feladónak.

[95] Nem indokolt azonban a tényállás kiegészítése az alperes által állított tény (a felperes nem személyl gyermeke) vonatkozásában. Erre kizárólag azzal az előzményi feltétellel kerülhetett volna sor, ha a bíróság a bizonyítást kiegészíti, erre irányuló indítványát azonban az alperes a másodfokú tárgyaláson visszavonta. Az alperes által hivatkozott e-mail tartalma önmagában nyilvánvalóan nem alkalmas a leszármazói viszony fennállásának cáfolására, utólagos bizonyításnak pedig a Pp. 373. §-ban foglaltakra figyelemmel egyebekben sincs helye.

[96] Helyesen indult ki abból az elsőfokú bíróság, hogy a Temetkezési tv. 20. § (1) bekezdés d) pontja alapján apjuk tekintetében mindkét fél temetésre kötelezett személynek minősült.

[97] Az elsőfokú bíróság helyesen ismertette a temetés módjára, helyére vonatkozó releváns jogszabályi rendelkezéseket. Arra is okszerűen következtetett, hogy a felperes nem bizonyította, hogy apjuk az életében rendelkezett temetésének módjáról és helyéről. Ennek alátámasztására tanúl tanú vallomása önmagában nem volt alkalmas, mert a nyilatkozat elhangzásának körülményei (egy, a tanú és a felek apja közötti beszélgetés során elhangzott a „koporsós temetés” iránti kívánság) a kifejezett rendelkezés megállapíthatóságához elégtelenek voltak, írásbeli nyilatkozat pedig nem állt rendelkezésre.

[98] Arra sem merült fel peradat, hogy bármelyik fél tudomást szerzett volna az említett kívánság tartalmáról. Ezért az elhunyt életében tett nyilatkozatán alapuló, elsőbbséget élvező temetési mód alkalmazására vonatkozó szabály helyett a kegyeleti jogosultak közös megegyezésén alapuló temetési módra vonatkozó szabály érvényesült.

[99] A Temetkezési tv. 1. § (1) bekezdése szerint a tisztességes és méltó temetés, valamint a halottak nyughelye előtt a tiszteletadás joga mindenkit megillet. A (2) bekezdés szerint a végső nyughely megválasztásában és a temetés lebonyolításában az abban közreműködők és az eltemettetők, az elhunyt életében tett rendelkezésére figyelemmel kötelesek együttműködni. Ezek a szabályok a hozzátartozók közötti jogviszonyt nem rendezik, csupán a temetéssel kapcsolatos igazgatási feltételeket tartalmazzák.

[100] A Ptk. 2:50. § (1) bekezdése által védett kegyeleti jog a túlélők személyiségi joga, amely a halottjuk emlékének megőrzéséhez fűződik. A kegyeleti jog megsértését nem csak a halott emlékének megsértése valósítja meg, hanem az a magatartás is, amely a jogosultat az elhunyt iránti kegyelet kifejezésében gátolja.

[101] A kegyeleti jog a hozzátartozók tekintetében olyan közös jog, amelyet bármelyik jogosult önállóan is gyakorolhat, ebből következően fokozott jelentősége van e jogok kölcsönös tiszteletben tartásának.

[102] Az elsőfokú bíróság abból a tényből, hogy a felek az apjuk halálát követő eljárásban nem működtek együtt, tévesen következtetett arra, hogy nem álltak fenn a hamvasztás jogszabályi feltételei. A bíróság ugyanis téves értelmezést tulajdonított a Temetkezési tv. 19. § (4) bekezdésének. Eszerint, ha a temetésről több személy gondoskodik és közöttük az eltemetés módja tekintetében nincs megegyezés, a temetés csak elhamvasztás nélkül történhet. Az egyetértés hiánya azonban értelemszerűen feltételezi az érintettek előzetes tárgyalását a meghalt személy eltemetésének módjáról.

[103] E tárgyalásban a kegyeleti jog jogosultjai a törvényből következő együttműködési kötelezettségük alapján vesznek részt. Az őket megillető rendelkezési jog keretein belül dönthetnek arról, hogy részt kívánnak-e venni a temetés lebonyolításában, vagy attól tartózkodnak, illetve milyen eltemetési módot tartanak alkalmazandónak.

[104] A rendelkezési jog gyakorlásának nincs a törvény szerinti formai korlátja, az történhet szóban, írásban vagy ráutaló magatartással, amelynek azonban a kegyeleti jog másik jogosultja számára felismerhető módon kell megnyilvánulnia. Emellett a temetés lebonyolításában való részvételre senki, így a kegyeleti jog gyakorlója sem kötelezhető. Amennyiben a Temetkezési tv. 20. § (1) bekezdése szerint a temetésre köteles személyek egyike sem teljesíti kötelezettségét, a 20. § (2) bekezdése szerint az önkormányzat gondoskodik a temetésről.

[105] Ha tehát a kegyeleti jog jogosultja – az őt megillető rendelkezési jog folytán – nem kíván együttműködni a temetéssel kapcsolatban a többi jogosulttal, az ő vonatkozásában a 19. § (4) bekezdése korlátozó rendelkezésként nem érvényesül.

[106] A jelen esetben az elsőfokú bíróság arra következtetett, hogy nem álltak fenn a holttest elhamvasztására vonatkozó jogszabályi feltételek, ezért a felperes személyiségi joga sérült. A felek nyilatkozatainak, a rendelkezésre álló bizonyítékoknak a per egyéb adataival egybevetett értékeléséből azonban ellentétes következtetés vonható le.

[107] Az elhunyt halottvizsgálati bizonyítványát az alperes hat nappal a halál bekövetkezése után vette át. Az alperesnek bizonyítottan arról volt tudomása, hogy az általa eredetileg felkért temetkezési vállalkozó a felperes személyes megjelenése után nem vállalta a hamvasztást. Nem bizonyított tény, hogy az alperes a felperes cégl Kft.-nél, illetve a felperes állítása szerint valamennyi, általa ismert, hamvasztást végző társaságnak írt – a hamvasztás elleni tiltakozást kifejező – nyilatkozatának tartalmát a hamvasztást megelőzően megismerte volna.

[108] A felperes személyes meghallgatásakor azt mondta el, hogy telefonon többször, sikertelenül hívta a testvérét. Ezt egyebekben csak állította, de nem bizonyította. Írásban őt nem kereste, semmilyen peradat nem támasztja alá, hogy egymással bármilyen módon

érintkeztek volna. A felperes hamvasztást ellenző szándéka az alperes számára bizonyítottan akkor sem volt ismert, amikor a holttest visszakerült településről az cég3tól.

[109] A felek a halálesetet nem sokkal követően a hagyatéki tárgyaláson, illetve a települési Járásbíróságon 5.B.37/2018. számon folyó büntetőeljárásban megtartott tárgyaláson is találkoztak. Köztük egyik alkalommal sem került szóba a temettetés, tehát a felperes ez alkalmakkor sem mondta, hogy az apjukat el akarja temettetni. A felperes azt is csak állította, hogy személyi halála után egy évvel, 2020. november 7-én írt levelében szólította fel az alperest a hamvak kiadására. E levél kézbesítését nem bizonyította, így azt sem lehetett megállapítani, hogy az alperes tudomást szerzett volna a felperes szándékáról a kegyeleti joggal kapcsolatos rendelkezés körében.

[110] A felperes az alperesnek címzett felszólító levelet csak az egy évvel később, 2021. október 5-én benyújtott keresetlevélhez csatolta, így az alperes bizonyítottan a keresetlevél kézbesítésekor szerzett tudomást a levél tartalmáról. Mindezen peradatok alapján a felperes nem bizonyította, hogy az őt illető kegyeleti jogát a kereset benyújtását megelőzően gyakorolni kívánta. Ezért az elsőfokú bíróság tévesen következtetett arra, hogy a temetés módjában való egyetértés hiánya miatt az alperes az elhunyt elhamvasztásával megsértette a felperes kegyeleti jogát. Az elsőfokú ítélet erre vonatkozó rendelkezését emiatt a Fővárosi Ítéltábla megváltoztatta és ebben a részben a keresetet elutasította.

[111] A személyiségi jogot sértő másik magatartás tekintetében helyesen határozott az elsőfokú bíróság. A kegyelet célja a halott emlékének megőrzése és tiszteletben tartása. A földi maradványokat őrző tárgyak és azok helyszíne pedig a kegyelet gyakorlásának eszköze. A felperes, mint a kegyeleti jog jogosultja alappal tart igényt arra, hogy elhunyt apja hamvainál a kegyeleti jogát akadály, korlátozás nélkül gyakorolhassa.

[112] A kegyeleti jog gyakorlójának lehetőséget kell biztosítani a kegyeleti aktusok végzésére, arra, hogy az elhaltról – akár látható módon is – megemlékezzen. Az ugyan nem bizonyított tény, hogy a felperes akár egyetlen alkalommal is megkísérelte volna az elhunyt hamvainak meglátogatását az alperes otthonában, azonban nem vitatható el tőle az a jog, hogy a szokásos kegyeleti aktusokat nyugodt körülmények között végezhesse. Az erre irányuló akaratát a keresetlevél benyújtásával kifejezte, erről a szándékáról az alperes a keresetlevél kézbesítésével tudomást szerzett.

[113] A rendelkezésre álló adatok szerint személyi hamvai az alperes településen otthonában találhatóak, erről a hamvak elszállításakor a Temetkezési tv.-ben foglaltaknak megfelelően nyilatkozott, így a hamvak feltalálási helyével – a nyilatkozat tartalma alapján – a felperes is tisztában lehetett. A hamvak hazavitele önmagában jogsértést nem valósít meg. A kegyelet kifejezésére azonban az alperes otthona a felek rendkívül feszült kapcsolata miatt a felperes számára nyilvánvalóan nem alkalmas. Ezért az elsőfokú bíróság okszerűen következtetett arra, hogy az elhunyt eltemettetéséről nem rendelkező alperes a hamvak magánál tartásával elzárja a felperest a kegyeleti jog gyakorlásától. E magatartás mindaddig nem volt jogellenes, amíg az alperesnek nem volt tudomása a felperes hamvak kiadására vonatkozó szándékáról.

[114] A hamvakat a jogszabálynak megfelelő nyilatkozatot [Temetkezési tv. 21. § (5) bekezdés] megtéve őrizte. A keresetlevéllel azonban a felperes egyértelművé tette, hogy saját kegyeleti jogának gyakorlása érdekében az elhunyt eltemettetését kívánja, illetve attól az alperes – perben tett nyilatkozatai szerint – sem zárkózott el.

[115] Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatva rendelkezett a jogsértés jogkövetkezményeiről. A sérelmes helyzet megszüntetése körében a hamvak eltemettetésére a felek közös költségviselését rendelte el, meghatározta a temetés helyszínéül szolgáló köztemetőt és a végrehajthatóság feltételeinek

biztosítása érdekében – a közigazgatási eljárásban irányadó ügyintézési határidőkre is figyelemmel – hosszabb teljesítési határidőt rendelt el.

[116] A másodfokú bíróság megállapítása szerint az elsőfokú bíróság a temetés helyeként települést a perben feltárt körülmények alapján okszerűen határozta meg. személyl utolsó lakóhelye ezen a településen volt és a felek is itt tudják kegyeleti jogukat hasonló feltételekkel gyakorolni.

[117] A megváltoztatás a sérelemdíj összegére is kiterjedt. Az eset körülményeinek figyelembevétele alacsonyabb összegű sérelemdíj meghatározását indokolta.

[118] A sérelemdíj iránti igény körében azt kellett vizsgálni, hogy az alperes által elkövetett jogsértés miatt a felperes milyen jellegű és mértékű sérelmet, hátrányt szenvedett el, és az milyen összegű sérelemdíjjal küszöbölhető ki. Az összecszerűség meghatározásánál – a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése értelmében – figyelemmel kell lenni a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására.

[119] Súlyosan jogsértőnek tekinti az ítélkezési gyakorlat azt az esetet, ha valakit elzárnak a közeli hozzátartozója iránti kegyelet gyakorlásától. A felek mindketten személyl gyermekei, tehát a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 1. pontja szerinti közeli hozzátartozói. A sírhely, illetve a más módon elhelyezett urna az elhunyt földi maradványainak megőrzésére, emlékének fenntartására szolgál és a kegyeleti jogok gyakorlását biztosítja a hozzátartozóknak. A felperest ezen – a keresetlevél benyújtásával bizonyítottan gyakorolni kívánt – joga kifejezésében az alperes magatartása, az a tény, hogy a hamvakat a saját háztartásában őrzi, korlátozza, az alperes jogsértő magatartása a felperes kegyeleti érzésének kinyilvánítását gátolja.

[120] A Pp. 266. § (2) bekezdése értelmében köztudomású tényként fogadható el, hogy a felperest megviselte az elhunyt emlékének őrzése és ápolása megszokott módjától történő megfosztása, az iránta érzett tisztelet kifejezésének ellehetetlenítése. Ezt a vélelmet megdöntő peradat nem merült fel.

[121] Az alperes az elhunyt iránti tisztelet kifejezésétől, a kegyelet lerovásának lehetőségétől a felperest megfosztotta. A felperesnek – az alperessel fennálló rossz kapcsolatára tekintettel – nincs valódi lehetősége a hamvak látogatására és a kegyelet méltó kifejezésére, ez tőle a feszült viszony miatt nem is várható el. Az alperes a jogsértésért fennálló felelősség alól nem mentheti ki magát azzal, hogy viszonyuk rendkívül rossz, valamint, hogy a felperes az együttműködési kötelezettségét nem teljesítette. Az együttműködés fogalmilag kölcsönösséget feltételez, az elmérgesedett viszony a Ptk. 2:52. § (2) bekezdésének utaló szabálya folytán alkalmazandó szerződésen kívül okozott kárért való felelősség szabályai szerint az alperes vétlenségének bizonyítására nem alkalmas.

[122] Az alperes alappal hivatkozott ugyanakkor arra, hogy a sérelemdíj összegét csökkentő körülmény az igényérvényesítéssel való késlekedés. A felperes a tőle elvárható együttműködést elmulasztotta, a kegyeleti joga gyakorlásának szándéka csak a keresetlevél kézbesítésével vált az alperes számára nyilvánvalóvá.

[123] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a sérelemdíj összegét a fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem korlátai között, az előbbi körülmények figyelembevételével elvégzett mérlegelés alapján leszállította.

[124] A fellebbezés részbeni eredményessége miatt a pernyertesség elsőfokú eljárásra megállapított aránya is módosult, ezért a másodfokú bíróság az erre vonatkozó ítéleti rendelkezéseket is megváltoztatta.

[125] A pernyertesség és pervesztesség arányának meghatározásakor a másodfokú bíróság nem elsősorban az elutasított, illetve alaposnak ítélt keresetek számát vette figyelembe, hanem a kegyeleti jog megsértésének tényét és a megállapított jogsértés jelentős súlyát. A pernyertesség és a pervesztesség arányát az eljárás mindkét szakában azonosnak tekintette, ezért úgy rendelkezett, hogy a felek az elsőfokú és a fellebbezési költségeiket is maguk viselik [Pp. 83. § (2) bekezdés].

[126] A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán meg nem fizetett fellebbezési illeték megfizetésére a peres felek szintén a pernyertesség, pervesztesség arányában kötelesek a Pp. 101. § (1) bekezdése, a 102. § (1) bekezdése és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 46. § (1) bekezdése alapján.

[127] A Fővárosi Ítéltábla a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet – 2023. január 1-jétől, a 26/2022. (XII. 6.) IM rendelettel módosított – 3. § (2) bekezdésének megfelelően döntött az illeték megfizetéséről.

[128] Az egyes adótörvények módosításáról szóló 2022. évi XLV. törvény 70. §-ával megállapított Itv. 78. §-ának (4) bekezdése alapján a fizetendő illeték a bírósági határozat jogerőre emelkedésétől – a jelen esetben az ítéltáblai határozat meghozatalának napjától – számított 60. napon esedékes.

[129] A másodfokú bíróság tájékoztatja a felperest, hogy az illeték megfizetése során az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát közleményként fel kell tüntetni. Amennyiben az illeték megfizetésére történő felhívásnak önként nem tesznek eleget a megjelölt határidőben, az illeték behajtására és megfizetésére az Itv. és az adóigazgatási eljárásokra irányadó jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni.

Budapest, 2023. március 23.

dr. Kovács Helga s.k.
a tanács elnöke

dr. Kovács Éva s.k.
előadó bíró

dr. Stecbauer Anita s.k.
bíró